

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

**ВИПУСК 62. ТОМ 1
ISSUE 62. VOLUME 1**

**Видавничий дім
«Гельветика»
2023**

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 7 від 18.05.2023 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомя]. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. – Вип. 62. Том 1. – 364 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, історії.

Редакційна колегія:

Пантюк М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ільницький В.І.** – співредактор, доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дмитрив І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Батюк Т.В.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Баукова А.Ю.** – кандидат історичних наук, доцент (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Бермес І.Л.** – доктор мистецтвознавства, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гриценко Г.З.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габлітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомя І.М.** – доктор філологічних наук, професор (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор (Ужгородський національний університет); **Кравчик М.О.** – кандидат філософських наук, доцент (Міжнародний гуманітарний університет); **Маршалек-Кава Джоанна** – доктор наук, доцент (Університет Миколая Коперника в Торуні, Торунь, Польща); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Медвідь О.В.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагута М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантюк Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петренко О.М.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Попп Р.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Сигник О.М.** – доктор історичних наук, професор (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Стецик Ю.О.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (doc. CSc., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельвак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка); **Футала В.П.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Яворська Г.Х.** – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний гуманітарний університет); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»).

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музеєзнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р. (додаток 3) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі історичних наук (032 – Історія та археологія).

Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомя І.М.

Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2023
© Пантюк М.П., Душний А.І., Зимомя І.М., 2023

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 7 from 18.05.2023)

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, V. Ilnytskyi, I. Zymomrya]. – Drohobych : Publishing House „Helvetica”, 2023. – Issue 62. Volume 1. – 364 p.

The journal is intended for all interested in high school pedagogy, philology, art, and history.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Ilnytskyi** – Co-Editor, Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Andriyev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **T. Batiuk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **A. Baukova** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Lviv National University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Haliv** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Associate Professor (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomria** – Doctor of Philology, Professor (Uzhgorod National University); **P. Ivanyshyn** – Doctor of Philology, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Uzhhorod National University); **M. Kravchyk** – Ph.D. in Philosophy, Associate Professor (International Humanitarian University); **Marszalek-Kawa Joanna** – Doctor of Science, Associate Professor (Nicolaus Copernicus University in Torun, Torun, Poland); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiv** – Doctor of Philology, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Medvid** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ivan Franko State Drohobych Pedagogical University); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **R. Popp** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University); **I. Stashevsk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **A. Stashevskiy** – Doctor of Arts, Professor (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **Y. Stetsyk** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., PhD.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Futala** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Ustymenko-Kosorich** – Candidate of Art History, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **H. Yavorska** – Doctor of Education, Professor (International Humanitarian University); **B. Yanyshyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University).

The collection is included in such international databases as **Index Copernicus International**.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 No 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

Based on the Order of Ministry of Education and Science of Ukraine No 1290 dated 30.11.2021 (annex 3), the journal is included in the List of professional editions of Ukraine (category “B”) in the area of of Historical Sciences (032 - History and Archeology).

Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P dd. 14.05.2013.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.aphn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2023
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2023

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ

Світлана БОГАТЧУК ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ УКРАЇНЦЯ. ПАВЛО ЧУБИНСЬКИЙ.....	4
Петро ГАВРИЛИШИН БОГДАН ГАВРИЛИШИН ТА ІНДІЯ.....	17
Леся КОЦУР ТРАНСФОРМАЦІЇ В КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ: УРОКИ ПЕРШИХ ТРЬОХ ДЕСЯТИЛІТЬ.....	26
Андрій НЕЧЕПУРЕНКО ПОВСТАНЦІ СОТНІ «БАЙДИ» ВАСИЛЬ СКВОРЦОВ ТА ВОЛОДИМИР БЕЗКОРОВАЙНИЙ: БІОГРАФІЧНИЙ ОГЛЯД ЗА МАТЕРІАЛАМИ КРИМІНАЛЬНО-СЛІДЧОЇ СПРАВИ	34

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Ганна АКРІДІНА ОСОБЛИВОСТІ ТЕМАТИКИ І СТИЛІСТИКИ САКРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА У СВЯТО-АРХАНГЕЛО-МИХАЙЛІВСЬКОМУ ЖІНОЧОМУ МОНАСТИРІ В ОДЕСІ.....	42
Богданна БАБКІНА, Майя БАБКІНА СОЦІАЛЬНИЙ ПЛАКАТ ЯК ЗАСІБ ЕМОЦІЙНОГО ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ	48
Наталія БАЗІНА КОМПОЗИТОРСЬКІ ТА ВИКОНАВСЬКІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЖАНРУ: НА ПРИКЛАДІ СОНАТИ ДЛЯ СКРИПКИ ТА ФОРТЕПІАНО М. РАВЕЛЯ.....	54
Світлана БІЛОУСОВА КАМЕРНИЙ ОРКЕСТР «ЛИК ДОМЕР» – ЕТАПИ ТВОРЧОСТІ (ДО 30-РІЧЧЯ СТВОРЕННЯ).....	61
Ці ВАН БАРОКОВІ МУЗИЧНО-РИТОРИЧНІ ФІГУРИ У REQUIEM KV 626 В.-А. МОЦАРТА	68
Вікторія ВОСКОБОЙНИКОВА ОБРАЗИ АНТИФАШИСТСЬКОЇ БОРОТЬБИ У КАНТАТІ «ПОСУХА» Ф. ПУЛЕНКА.....	75
Степан ГІГА СТИЛЬОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ АРАНЖУВАННЯ У ДЗЕРКАЛІ КАВЕР-ВЕРСІЇ ЕСТРАДНО-ВОКАЛЬНОЇ КОМПОЗИЦІЇ.....	82
Михайло ГОНЧАРОВ КОНЦЕРТ ДЛЯ ГІТАРИ З ОРКЕСТРОМ В МУЗИЧНОМУ ПРОСТОРИ XX–XXI СТОЛІТТЯ.....	89
Юрій ГОРПІНИЧ, Марина РУСЯЄВА МОНУМЕНТАЛЬНО-ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО У ТВОРЧОСТІ МИКОЛИ МАЛИШКА КІНЦЯ 1960-Х – 1980-Х РОКІВ.....	94
Вікторія ГУРА КИТАЙСЬКА НАРОДНОПІСЕННА ТВОРЧІСТЬ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ.....	106
Ольга ДЕНИСЮК, Таміла ПЕДАН ОЗДОБЛЕННЯ ЖІНОЧИХ СОРОЧОК СЛОБОЖАНЩИНИ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ.....	112
Юлія КАПЛІЄНКО-ІЛЮК ПОЛІСТИЛІСТИЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ В КОНЦЕРТІ ДЛЯ СКРИПКИ З ОРКЕСТРОМ ЛЕОНІДА ЗАТУЛОВСЬКОГО.....	118

Ганна КАРАСЬ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ СОЛОСПІВІВ МИКОЛИ ЛИСЕНКА МОДЕСТОМ МЕНЦІНСЬКИМ В ОЦІНЦІ СТАНІСЛАВА ЛЮДКЕВИЧА.....	127
---	-----

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Gyzylgul Yasin ABBASOVA ARTISTIC EXPRESSIVENESS OF MYTHS.....	134
Ольга АНДРІЙ, Наталія ПУШИК РЕТРОСПЕКТИВНІСТЬ ФОРМ ДАВНОМИНУЛОГО ЧАСУ У РОМАНІ О. ЗАБУЖКО «МУЗЕЙ ПОКИНУТИХ СЕКРЕТІВ».....	140
Лідія АНІСТРАТЕНКО ДОСЛІДЖЕННЯ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ФАХОВОЇ МОВИ ЯПОНСЬКОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ПЕРІОДІВ МУРОМАЧІ (1336–1573), АДЗУЧІ-МОМОЯМА (1573–1603) ТА ЕДО (1603–1868).....	145
Улькар Ельман гизи БАХШІЄВА КАЗКОВІ СЮЖЕТИ ТА ОБРАЗИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ТЮРКСЬКОЮ ЕПІЧНОЮ ТРАДИЦІЄЮ У ПОЕМІ «СІМ КРАСУНЬ» НИЗАМІ ГЯНДЖАВІ.....	150
Наталія БЕРЕЗНІКОВА ІРОНІЯ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОГО НАРАТИВУ ЯК МАРКЕР СВИТОГЛЯДУ КОРИННОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ТВОРАХ ШЕРМАНА АЛЕКСІ (НА ПРИКЛАДІ НОВЕЛИ «ЛІГА АДВОКАТА»).....	156
Надія ВАСИЛЬЄВА ПРАГМАЛІНГВІСТИЧНІ РИСИ МЕМІВ ПРО ВІЙНУ В УКРАЇНІ.....	164
Олег ВОЙТОВИЧ, Наталія БІЛОУС, Наталія ГЛУШАНИЦЯ ВИКОРИСТАННЯ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНИХ ТА ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТІВ МІЛІТАРИСТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ ГАРОЛДА Г. МУРА ТА ДЖОЗЕФА Л. ГЕЛЛОВЕЯ «МИ БУЛИ СОЛДАТАМИ... І МОЛОДИМИ»).....	172
Світлана ГАЛАЗДРА ПРОСОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ.....	179
Ірина ГОЛУБЄВА РОЛЬ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ В РОЗВИТКУ НАВИЧОК ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ СТУДЕНТІВ.....	185
Ірина ІЛЬЧЕНКО, Настасія ТКАЧЕНКО ВІДАПЕЛЯТИВНІ ТОПОНІМИ ТЮРКСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	191
Ірина КАЗИМІР СЕМАНТИЧНІ ВІДНОШЕННЯ ПЕРЕТИНУ ТА НЕСУМІСНОСТІ КОНТЕКСТУАЛЬНИХ СИНОНІМІВ В ГАЗЕТНОМУ ДИСКУРСІ.....	200
Ольга КОБРИНЕЦЬ ГАСТРОНОМІЧНА ТЕМАТИКА У ФРАНЦУЗЬКИХ, ТУРЕЦЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПАРЕМІЯХ.....	204
Інна КОЗУБАЙ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ “DOGME” ПІДХОДУ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УКРАЇНІ.....	211
Наталія ЛАПУШКІНА, Катерина КОНОНОВА ХУДОЖНЯ МОДЕЛЬ ЧАСОПРОСТОРУ ПОВІСТЕЙ-КАЗОК Л. КЕРРОЛА «АЛІСА В КРАЇНІ ДИВ» ТА Г. МАЛИК «НЕЗВИЧАЙНІ ПРИГОДИ АЛІ В КРАЇНІ НЕДОЛАДІ».....	216
Наталія ЛИСЕЦЬКА, Ольга ГАЙВОЛЯ ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ <i>VEREINTES EUROPA</i> В НІМЕЦЬКИХ ЗМІ.....	221

Svetlana MAKUKHINA PROJECT-BASED METHOD AS AN INTERACTIVE MODEL OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING	230
Svitlana MASLOVA, Svitlana YUKHYMETS LEGAL DISCOURSE: EXTRALINGUISTIC DIFFICULTIES OF TRANSLATION.....	234

ПЕДАГОГІКА

Алевтина БАГІНСЬКА ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО УСВІДОМЛЕНОГО МАТЕРИНСТВА У СТАРШОКЛАСНИЦЬ.....	239
Андрій БАЙЦАР, Христина БРОДСЬКА, Ірина БАЙЦАР СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ.....	245
Марія БЛОКОПИТОВА, Карина ОСТРОВСЬКА ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ ВИКЛАДАННЯ ЛЕКСИКИ ТА ТЕРМІНОЛОГІЇ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	251
Людмила БІРЮК, Сергій ПІШУН ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	256
Юлія БУГАЄВСЬКА ВАЖЛИВІСТЬ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ОБРАНОЇ ПРОФЕСІЇ, ЇЇ ІДЕАЛІВ ТА ФАХОВИХ ВИМОГ.....	263
Олена ВАСИЛЮК ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ З ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	268
Лілія ВСЙЛАНДЄ, Любов ПРОКОФ'ЄВА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ МАГІСТЕРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ.....	274
Дар'я ВЕЛИКЖАНІНА ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	281
Вадим ВЕРЕМІЄНКО, Олена БІЛЮК ТЕХНОЛОГІЇ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	290
Віолета ГОРОДИСЬКА ВИКОРИСТАННЯ ДЕНДРОТЕРАПІЇ ЯК РІЗНОВИДУ ПРИРОДОЛІКУВАННЯ У СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	294
Тетяна ДЕНИЩИЧ ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ТЕХНОЛОГІЇ «ПЕРЕВЕРНУТОГО НАВЧАННЯ».....	301
Oksana DYNDARENKO THE ROLE OF ACADEMIC WRITING IN TEACHING ESP TO THE FUTURE LAWYERS.....	308
Вероніка ДМИТРУК, Леся МИКЛАШ, Анатолій ДМИТРУК РОЛЬ КОУЧА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СТУДЕНТА ЗВО ТЕХНІЧНОГО НАПРЯМКУ.....	314
Наталія ДМІТРЕНКО, Оксана ВОЛОШИНА, Алла БЕЛЛЬДІЙ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ.....	320
Алла ДЯЧЕНКО НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «ПРОМИСЛОВИЙ ДИЗАЙН» ПРИ НАПИСАННІ МАГІСТЕРСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ В УМОВАХ ОНЛАЙН.....	327

Інна ЄРЬОМЕНКО ОРГАНІЗАЦІЯ «ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ» ІНОЗЕМНІЙ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	332
Олександр ЖИРОВ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА БАЛЬНОГО ТАНЦЮ	338
Fedir ZAGURA THE MODEL OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS' PROFESSIONAL DEVELOPMENT SYSTEM AT MULTIDISCIPLINARY INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION.....	343
Тетяна ЗАДОРОЖНА МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ GOOGLE-СЕРВІСІВ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	349

УДК 811.521'37:82.09:001.4

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/62-1-20>

Лідія АНІСТРАТЕНКО,

orcid.org/0000-0002-3488-6159

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри японської мови і перекладу

Київського університету імені Бориса Грінченка

(Київ, Україна) *lidiyaan3@gmail.com*

ДОСЛІДЖЕННЯ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ФАХОВОЇ МОВИ ЯПОНСЬКОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ПЕРІОДІВ МУРОМАЧІ (1336–1573), АДЗУЧІ-МОМОЯМА (1573–1603) ТА ЕДО (1603–1868)

У статті досліджуються способи термінотворення японської літературознавчої термінології періодів Муромачі (1336–1573), Адзучі-Момояма (1573–1603), Едо (1603–1868). На матеріалі 330 термінологічних одиниць встановлюється кількісне співвідношення лексико-семантичного, морфологічного та синтаксичного способів термінотворення. Серед різновидів лексико-семантичного способу термінотворення аналізуються звуження значення та метафоризація. Морфологічний спосіб термінотворення серед фахових одиниць японського літературознавства представлений коренескладанням, основокладанням та афіксацією. Також досліджується синтаксичний спосіб творення термінів. Більшість виявлених одиниць синтаксичного способу є словосполученнями, утвореними за допомогою сполучника \odot . За допомогою методу квантитативного аналізу встановлюється найвища продуктивність звуження значення – 182 одиниці (або 56%) серед джерельної бази. Коренескладні терміни становлять 68 одиниць (або 20,6%). Терміни, утворені за допомогою метафори, складають 33 одиниці (або 10%). Основокладні терміни представлені 29 одиницями (8,7%), синтаксичні – 13 одиницями (4%), афіксальні – 5 одиницями (1,5%).

Звертається увага на факт домінування звуження значення серед інших форм творення фахової лексики японського літературознавства XIV–XIX ст. Продуктивність звуження значення не характерна як для японської літературознавчої термінології в цілому, так і для більшості інших терміносистем японської мови, оскільки левову частку термінів у японській мові здебільшого становлять коренескладні одиниці, які відповідають більшості вимог до утворення нового терміну – лаконічності, семантичній прозорості тощо. У статті пропонується пояснення причини кількісного переважання одиниць, утворених шляхом звуження значення, над коренескладними у термінології японського літературознавства періодів Муромачі–Едо.

Ключові слова: термінологія, японська мова, термінотворення, японська література.

Lidiia ANISTRATENKO,

orcid.org/0000-0002-3488-6159

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Japanese Language and Translation

Borys Grinchenko Kyiv University

(Kyiv, Ukraine) *lidiyaan3@gmail.com*

RESEARCH OF TERM FORMATION METHODS IN PROFESSIONAL LANGUAGE OF JAPANESE LITERARY STUDIES OF THE MUROMACHI (1336–1573), ADZUCHI-MOMOYAMA (1573–1603) AND EDO (1603–1868) PERIODS

This paper studies the methods of term formation of Japanese literary terminology of the Muromachi (1336–1573), Adzuchi-Momoyama (1573–1603) and Edo (1603–1868) periods. Based on the material of 330 terminology units, a quantitative relationship between lexical-semantic, morphological, and syntactic methods of term formation has been established. Among different kinds of lexical-semantic method of term formation narrowing of the meaning and metaphorization have been analyzed. The morphological method of term formation among specialized units of Japanese literary studies is presented by root-adding, stem-compounding and affixation. The syntactic method of term formation has been studied as well. Most of identified units of syntactic method are phrases formed via conjunction \odot . With the help of quantitative analysis method narrowing of the meaning has been established to be the most productive way of term formation – 182 units (or 56%) among the source base. Root-adding terms constitute 68 units (or 20,6%). Terms formed via metaphorization constitute 33 units (or 10%). Terms formed by stem-compounding are represented by 29 units (8,7%), syntactic – 13 units (4%), affixal – 5 units (1,5%). The research focuses the fact of domination of meaning narrowing above other methods of Japanese literary studies professional vocabulary of XIV–XIX centuries formation. Productivity of meaning narrowing is not typical neither for Japanese literary terminology in general nor for most of other termsystems

of Japanese language, because the major part of terms in Japanese language constitute root-adding units which comply with most of requirements for new term formation – that is conciseness, semantic transparency etc. This paper suggests the explanation of the reasons for quantitative domination of the units formed via meaning narrowing above those formed by root-adding in Japanese literary terminology of the Muromachi-Edo periods.

Key words: terminology, Japanese language, term formation, Japanese literature.

Постановка проблеми. Японська літературознавча термінологія, як і будь-яка фахова мова, базується на загальних принципах словотвору мови, а отже відображає не лише лінгвістичні, а й ментальні особливості народу-носія терміносистеми. Зважаючи на відомий факт бережного ставлення японців до власної літератури, якій понад півтори тисячі років, маємо можливість припустити наявність як лінгвістичних, так і культурних особливостей, закарбованих у фаховій мові японського літературознавства. Безумовно, дослідження терміносистеми у діяхронії дотичне не лише до словотвору, історії літератури, а й до історії мови, історії культури тощо.

Аналіз досліджень. Раніше нами було здійснено аналіз фахової мови японського літературознавства у діяхронії попередніх періодів – Нара (710–794), Хейан (794–1185), Камакура (1185–1333) (Anistratenko 2022). Під час дослідження спиратимемося як на праці теоретиків термінознавства (Д’яков 2000; Кияк 2008; Кияк 2009; Faber 2022), так і на дослідження фахівців у галузі словотвору японської мови (Kitagawa 2021; Nagano 2018; Sherly 2023; Wakaki 2009; Zaw 2020). Окремого комплексного дослідження японської літературознавчої термінології періодів Муромачі–Едо, за нашими даними, не проводилося.

Джерельною базою дослідження є близько 330 термінологічних одиниць літературознавчої термінології Японії періодів Муромачі–Едо, відібраних нами свого часу з різних словників та літературознавчих трактатів для укладання «Словника японської літературознавчої термінології» (Аністратенко 2012).

Мета дослідження – це виявлення, аналіз та опис особливостей творення японської літературознавчої термінології періодів Муромачі–Едо. Для досягнення мети дослідження ставимо перед собою такі завдання:

– проаналізувати типи словотворчої будови термінології у джерельній базі – встановити кількісне співвідношення одиниць, утворених шляхом морфологічного (основоскладання, коренескладання, афіксації), лексико-семантичного (звуження значення, метафоризація) та синтаксичного способів словотвору;

– описати причини виявленого співвідношення одиниць певних етимологічних прошарків та словотворчих типів.

Для вирішення вище викладених завдань дослідження послуговуємось методом словотвірною аналізу (для встановлення механізму творення терміну) та методом лінгвостатистичного експерименту (для отримання кількісних та відсоткових показників термінологічних одиниць певного типу термінотворення).

Виклад основного матеріалу. Першим розглянемо лексико-семантичний спосіб термінотворення. Як відомо, лексико-семантичний спосіб словотвору – різновид неморфологічного способу, переосмислення значення слова без зміни морфемного складу (Селіванова 2006: 283). Проаналізуємо два різновиди лексико-семантичного способу словотвору – звуження значення і метафоризація, які, за нашими спостереженнями, є продуктивними серед одиниць джерельної бази.

Розглянемо детальніше один із типів лексико-семантичного словотвору – звуження значення на конкретних прикладах японської літературознавчої термінології:

- *айтай* (相对, *досл.*: «співставлення») – один із класичних типів зв’язку строф у віршовому ланцюжку *ренга*, за яким зв’язок здійснюється за допомогою вживання у суміжних строфах лексики, яка породжує семантичні асоціації;

- *сошьо* (宗匠, *досл.*: «старший») – головний наглядчик під час складання *ренга*, який слідкує за додержанням правил і має право дискваліфікувати недоречну або невдалу строфу;

- *ура* (裏, *досл.*: «зворотній бік») – зворотна сторона спеціального листа-*орі*, на якому записується вірш *ренга*;

- *уцурі* (移り, *досл.*: «переміщення») – 1) заснований на принципі *ніюй-дзукє* спосіб поєднання строф *ренга*, частин *вака* та *хайку*, за яким образ присутній у першій строфі або частині плавно переміщується у другу частину; 2) спосіб поєднання строф *ренга*, за яким зв’язок між суміжними строфами відбувається за допомогою «переселення» образів і подій *маєку* у новий пейзаж, створений у *цукєку*;

- *ханацу* (放つ, *досл.*: «відпускати») – один із чотирьох способів поєднання строф у віршовому ланцюжку *ренга*, описаний учнем Мацуо Башьо Ромару у праці «Кікігакі *нанокагуса*». Цей спосіб полягав у плавній зміні теми строфи поета-попередника;

• *чякаші* (茶化, *досл.*: «висміювання») – один із принципів комічної поезії *сенрю*, за яким автор вірша висміював щось серйозне і помпезне.

За нашими спостереженнями, одиниці, утворені шляхом звуження значення, становлять більшість серед термінів японського літературознавства періодів Муромачі–Едо – 182 одиниці, або ж 56%. Причину панування звуження значення у формуванні термінів японської літератури XIV–XIX ст. вбачаємо у популярності літературних жанрів міської белетристики та поезії *ренга*, творці яких не дотримувалися поширених у попередні епохи класичних канонів літератури і надавали перевагу запозиченню уже відомих слів до термінології художньої літератури.

Розглянемо інший різновид лексико-семантичного способу творення термінології на матеріалі японської літературознавчої термінології епох Муромачі–Едо – метафоризацію. Відомо, що метафора – креативний засіб збагачення мови, вияв мовної економії, семіотична закономірність, що виявляється у використанні знаків однієї концептуальної сфери на позначення іншої, схожої з нею в якомусь відношенні (Селіванова 2006: 326). Наведемо кілька прикладів подібних одиниць:

• *адзамукі* (欺き, *досл.*: «обман») – один із восьми стилів поєднання строф *ренга*, описаний поетом Такараі Кікаку у праці «Кікаку джюшічі-дзьо» та Такая Кіто в «Цукеай тебікідзуру»;

• *джібун* (時分, *досл.*: «час») – один із восьми способів поєднання строф *ренга*, описаний учнем Мацуо Башьо Шіко у праці «Хайкай кокіншьо», що полягає в описі часу подій, які відбулися у першій строфі (*маеку*), автором другої строфи (*цукеку*);

• *джюхакко* (十八公, *досл.*: «вісімнадцять князів») – *ренга* із вісімнадцяти стороф, яка записується на двох сторінках і містить одну квіткову строфу (*хана-но ку*) та одну місячну строфу (*цукі-но ку*);

• *іро* (色, *досл.*: «колір») – у поезії *хайкай* пряме, неопосередковане означення певного явища або предмета;

• *мііре* (見入れ, *досл.*: «пильний погляд») – принцип поєднання строф *ренга*, який полягає у фокусуванні уваги автора строфи (*цукеку*) на головному предметі або образі попередньої строфи (*маеку*);

• *ніой-дзуке* (匂付け, *досл.*: «поєднання за духом», «поєднання за ароматом») – один із трьох головних принципів поєднання строф *ренга* та *хайкай-но ренга*, за яким строфи поєднуються тонкими асоціаціями та емоційним забарвленням;

• *окаші* (おかし, *досл.*: «сміх») – художньо-естетична категорія, що виникла за часів раннього середньовіччя і досягла розквіту у XVIII ст. в міській літературі Едо;

• *шідо* (四道, *досл.*: «чотири шляхи») – чотири способи поєднання строф *ренга*, описані учнем Мацуо Башьо Ромару у праці «Кікігакі нанокагуса»;

• *хібікі* (響, *досл.*: «відголосок», «луна») – один із принципів поєднання строф *ренга*, за яким зчеплені рядки поєднувалися на перший погляд непомітним зв'язком, який полягав у завуальованому повторі образів строфи-попередника, таким чином створюючи своєрідний відголосок попереднього куплету.

У джерельній базі ми виявили 33 одиниці (або 10%), утворені шляхом метафоризації.

Перейдемо до аналізу морфологічного способу термінотворення на матеріалі японської літературознавчої термінології доби Муромачі–Едо, у межах якого проаналізуємо коренескладання, основоскладання та афіксацію. Під терміном коренескладання матимемо на увазі утворення нового терміну шляхом поєднання мінімум двох коренів, здебільшого, китайського походження. Наприклад, термін *кібьоші* 黄表紙 – утворений за допомогою складання таких коренів: *кі* 黄 «жовтий», *бьо* 表 «лицьова сторона», «фасад», «зовнішність», *ші* 紙 «папір». Терміном *кібьоші* 黄表紙 позначають жанр міської белетристики XVIII ст., твори якого друкувалися у книгах, оформлених жовтою вертикальною смужкою на палітурці.

Наведемо ще кілька прикладів коренескладаних одиниць:

• *аджіката* (案方, *досл.*: «спосіб побудови») – сім загальних принципів поєднання строф *ренга*, описані учнем Мацуо Башьо Шіко у праці «Хайкай кокіншьо»;

• *коккейбон* (滑稽本, *досл.*: «дотепна книга») – насичені жартами та колоритним едоським гумором белетристичні оповідання літератури *тесаку* початку XIX ст.;

• *маеку* (前句, *досл.*: «попередній рядок / строфа») – попередня строфа у віршовому ланцюжку *ренга*;

• *хокку-вакі* (発句脇) – термін, яким означають *першу* (хокку) і *другу* (вакі) строфу *ренга* разом.

Коренескладання посідає друге місце за продуктивністю серед типів термінотворення літературознавчої термінології періодів Муромачі–Едо. Нами було виявлено 68 подібних одиниць, або ж 20,6% від загальної кількості. Високий показник кількості коренескладаних термінів японського літературознавства XIV–XIX ст. зумовлений, на нашу думку, популярністю коренескладання у японській термінології в цілому. Відомо, що коренескладання зручне для творення нових понять, а коренескладні одиниці володіють

такими цінними якостями терміну, як семантична прозорість та лаконічність.

Меншу кількість становлять основоскладні одиниці. Під поняттям основоскладання розуміємо утворення нового терміну шляхом поєднання двох основ слів *ваго* 和語 або *ваго* та *канго* 漢語. Наприклад, дві основи – *йомі* 読み «читати» (*ваго*) та *хон* 本 «книга» (*канго*) – утворюють новий термін *йоміхон* 読み本 (досл.: «книга для читання»), яким позначають жанр прозової художньої літератури *гесаку* XVIII–XIX ст. Наведемо ще кілька прикладів основоскладних термінологічних одиниць:

- *дзанге-моногатарі* (懺悔物語, «оповідання-сповідь») – реалістичні історії XV ст., герої яких розповідали про свій тяжкий життєвий досвід;
- *карукучі-банаші* (軽口話し, досл.: «жарт») – комічні усні оповідання *ракуго*;
- *маеку-авасе* (前句合わせ, досл.: «конкурс *маеку*») – конкурс, під час якого обираються кращі пари *маеку* і *цукеку* для поетичних антологій;
- *хікіате* (引き上げ, 引き揚げ, досл.: «піднесення», «винесення наперед») – назва строфи *хана-но ку* або *цукі-но ку*, яка вживається у віршовому ланцюжку *ренга* раніше визначеного канонічними правилами місця;
- *хікічіатае* (引き違え, досл.: «протилежний зв'язок») – один із п'ятнадцяти типів зв'язку строф у віршовому ланцюжку *ренга*, за допомогою якого створюється незвичний для японської поезики образ або поворот сюжету у вірші за допомогою співставлення протилежних понять та ситуацій; наприклад, коли в одній строфі говориться про ясну місячну ніч, а в наступній – про дощ.

У межах джерельної бази було виявлено 29 одиниць (8,7%), утворених шляхом основоскладання. Порівняно невисокий кількісний показник цього типу термінотворення у японській літературознавчій термінології епох Муромачі–Едо зумовлений, на нашу думку, наявністю в основоскладних одиницях слів-*ваго*, які поступаються зручністю термінотворення словам-*канго*, які утворюють коренескладні одиниці.

Розглянемо останній, найменш продуктивний, спосіб термінотворення серед одиниць фахової мови японської літератури Муромачі–Едо – афіксацію. Наприклад, суфікс 師 *ші* «майстер» у поєднанні з лексемою *ренга* 連歌 утворює новий літературознавчий термін *ренга-ші* (連歌師, досл.: «майстер *ренга*») – поет *ренга* або суддя чи наглядач під час складання віршів *ренга*. Інший приклад – *хай-макура* (俳枕, досл.: «слово-узголів'я *хайкай*») – топоніми, які оспівувалися у віршах *хайкай* на зразок хейанських *ута-макура* у віршавака. Тут префікс 俳 *хай* вказує на приналежність

до жанру *хайкай* давнього стилістичного прийому *ута-макура*. Наведемо ще кілька прикладів.

Хан-касен (半歌仙, досл.: «половина *касен*») – *ренга*, яка складалася із 18 строф, тобто становила половину віршового ланцюжка *касен-ренга* (36 строф). Префікс 半 *хан* має значення «половина», а в поєднанні з коренем *касен*, творить новий термін, який означає – половина вірша *касен*.

Хікьо-тай (比況体, досл.: «порівняльний стиль») – термін запроваджений Мібу-но Тадаміне в поетичному трактаті «Вакатей джішшо» («Десять стилів японської пісні»), яким позначали пісні алегоричного, порівняльного та метафоричного змісту. Суфікс 体 *тай* «стиль», доданий до кореня 比況 *хікьо* «порівняння», утворює новий термін – 比況体 *хікьо-тай* «порівняльний стиль». За аналогічним принципом утворено наступний термін.

Терміни, утворені способом афіксації, становлять найменшу частку серед досліджених одиниць японської літературознавчої термінології періоду XIV–XIX ст. Нами було виявлено лише 5 таких одиниць (1,5%).

Проаналізуємо синтаксичний спосіб термінотворення фахової мови японського літературознавства вказаного періоду. Відомо, що синтаксична деривація – тип творення слів, при якому похідне слово зберігає понятійне ядро лексичного значення твірного слова, змінюючи при цьому частину мови (Селіванова 2006: 547). Серед термінів японського літературознавства, сформованих шляхом синтаксичного способу, епох Муромачі–Едо, нами виявлено здебільшого словосполучення, які утворилися за допомогою сполучника 〇. Нижче розглянемо кілька типових прикладів:

- *кучіай-но я* (口合のや, досл.: «риторична «я»») – у віршах *хайку* – частка «я» (や), яка не є цезурою (*кіреджі*) і не має семантичного навантаження, а використовується виключно як додаток до рядка для збереження метричної форми 5-7-5;
- *маеку-но йо о ошідасу ку* (前句の情を押し出す句, досл.: «строфа, яка розкриває почуття попередньої строфи») – один зі стилів поєднання строф *ренга*, описаний Такараі Кікаку в «Кікаку джюшічі джьо» та Такай Кікаку в «Цукеай тебікідзуру»;
- *нагорі-но омоте* (名残の表, досл.: «лицьова сторона останнього листа») – лицьова сторінка останнього листа зошита, в якому записується вірш-*ренга*;
- *нагорі-но орі* (名残の折) – останній лист зошита, в якому записується вірш-*ренга*;
- *ні-но орі* (二の折, досл.: «другий листок») – другий із листків зошита, в якому записується віршовий ланцюжок *ренга*.

Серед джерельної бази нами виявлено 13 термінологічних одиниць, утворених синтаксичним способом (або 4%).

Висновки. Підводячи підсумок вище викладеного нами дослідження способів творення термінів японського літературознавства XIV–XIX ст., констатуємо домінування звуження значення (56%)

у формування фахової термінології японського літературознавства вказаного періоду. Також продуктивним виявився спосіб коренескладання – 20,6%. Третє місце за чисельністю посідають одиниці, утворені за допомогою метафоризації – 10%. Меншу частку становлять основоскладні терміни – 8,7%, синтаксичні – 4%, афіксальні 1,5%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аністратенко Л. С., Бондаренко І. П. Словник японських літературознавчих термінів. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 208 с.
2. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ: Вид. дім «КМАcademia», 2000. 218 с.
3. Кияк Т. Р. Вузкогалузеві терміни як основа формування та квазіреферування фахових текстів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Проблеми української термінології*. 2008. № 620. С. 3–5.
4. Кияк Т. Р. Фахові мови як новий напрям лінгвістичного дослідження. *Іноземна філологія*. Львів : ЛНУ ім. І. Франка. 2009. Вип. 121. С. 138–142.
5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
6. Anistratenko L. S. Study of Japanese literary terminology in diachrony (Nara period /710–794/, Heian period /794–1185/, Kamakura period /1185–1333/). *Scientific journal of National pedagogical Dragomanov university. Series 9: Current Trends in Language Development*. 2022. Vol. 23. P. 5–13. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series9.2022.23.01>
7. Faber Pamela, L'Homme Marie-Claude. Terminology and Lexicography Research and Practice. University of Granada University of Montreal, 2022. 598 pp. URL: <https://doi.org/10.1075/tlrp.23> <https://benjamins.com/catalog/tlrp.23>
8. Kitagawa C. Mechanisms of productivity in word formation: Transitivity alternations in Japanese», *Glossa : a journal of general linguistics*. 2021. doi: <https://doi.org/10.5334/gjgl.1304>
9. Nagano Akiko, Shimada Masaharu. Affix borrowing and structural borrowing in Japanese word-formation. *Journal of Theoretical Linguistics*. 2018, vol. 15, no. 2. (Tohoku University Masaharu Shimada, University of Tsukuba). URL: http://www.skase.sk/Volumes/JTL37/pdf_doc/04.pdf
10. Sherly F. Lensun, Susanti Aror, Amelia Sompotan. The Process of Japanese Compound Word Formation. Proceedings of the Unima International Conference on Social Sciences and Humanities: Advances in Social Science, Education and Humanities Research. Indonesia, 2023. DOI: 10.2991/978-2-494069-35-0_188
11. Wakaki Hiromi, Fujii Hiroko. Abbreviation Generation of Japanese Multi-Word Expressions. Proceedings of the 2009 Workshop on Multiword Expressions. Singapore, 2009. P. 63–70. URL: <https://aclanthology.org/W09-2909.pdf>
12. Zaw Min. An Analysis of Word Formation using Suffixes in Japanese Language. *Mandalay University of Foreign Languages Research Journal*. 2020. Vol. 11, No.1. P. 153–159. URL: <http://www.mufl.edu.mm/mm/images/pdf/examresults/2020ZawMinWin153-159.pdf>

REFERENCES

1. Anistratenko L. S., Bondarenko I. P. Slovník japonských literaturознаvčích terminiv [Dictionary of Japanese literary terms]. Kyiv: Vydavnychiy dim Dmytra Buraho, 2012. 208 p. [in Ukrainian]
2. Diakov A. S., Kyiak T. P., Kudelko Z. B. Osnovy terminotvorennia: Semantychni ta sotsiolingvistychni aspekty [Basics of term formation: Semantic and sociolinguistic aspects]. Kyiv: Vyd. dim «KMAcademia», 2000. 218 p. [in Ukrainian]
3. Kyiak T. R. Vuzkohaaluzevi terminy yak osnova formuvannia ta kvazireferuvannia fakhovykh tekstiv [Narrow-field terms as a basis for the formation and quasi-referencing of professional texts]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»: Problemy ukrainskoi terminolohii*. 2008. № 620. pp. 3–5. [in Ukrainian]
4. Kyiak T. R. Fakhovi movy yak novyi napriam lnhvistychnoho doslidzhennia [Professional languages as a new direction of linguistic research]. *Inozemna filolohiia*. Lviv: LNU im. I. Franka. 2009. Vyp. 121. pp. 138–142. [in Ukrainian]
5. Selivanova O. O. Suchasna lnhvistyka: terminolohichna entsyklopediia [Modern linguistics: a terminological encyclopedia]. Poltava: Dovkillia-K, 2006. – p. 716. [in Ukrainian]
6. Anistratenko L. S. Study of Japanese literary terminology in diachrony (Nara period /710–794/, Heian period /794–1185/, Kamakura period /1185–1333/). *Scientific journal of National pedagogical Dragomanov university. Series 9: Current Trends in Language Development*. 2022. Vol. 23. P. 5–13. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series9.2022.23.01>
7. Faber Pamela, L'Homme Marie-Claude. Terminology and Lexicography Research and Practice. University of Granada University of Montreal, 2022. 598 pp. URL: <https://doi.org/10.1075/tlrp.23> <https://benjamins.com/catalog/tlrp.23>
8. Kitagawa C. Mechanisms of productivity in word formation: Transitivity alternations in Japanese», *Glossa : a journal of general linguistics*. 2021. doi: <https://doi.org/10.5334/gjgl.1304>
9. Nagano Akiko, Shimada Masaharu. Affix borrowing and structural borrowing in Japanese word-formation. *Journal of Theoretical Linguistics*. 2018, vol. 15, no. 2. (Tohoku University Masaharu Shimada, University of Tsukuba) URL: http://www.skase.sk/Volumes/JTL37/pdf_doc/04.pdf
10. Sherly F. Lensun, Susanti Aror, Amelia Sompotan. The Process of Japanese Compound Word Formation. Proceedings of the Unima International Conference on Social Sciences and Humanities: Advances in Social Science, Education and Humanities Research. Indonesia, 2023. DOI 10.2991/978-2-494069-35-0_188
11. Wakaki Hiromi, Fujii Hiroko. Abbreviation Generation of Japanese Multi-Word Expressions. Proceedings of the 2009 Workshop on Multiword Expressions. Singapore, 2009. P. 63–70. URL: <https://aclanthology.org/W09-2909.pdf>
12. Zaw Min. An Analysis of Word Formation using Suffixes in Japanese Language. *Mandalay University of Foreign Languages Research Journal*. 2020. Vol. 11, No.1. P. 153–159. URL: <http://www.mufl.edu.mm/mm/images/pdf/examresults/2020ZawMinWin153-159.pdf>